

Steriopolo, O. I. (2018). *Phonetik und Phonologie des Deutschen*. [Phonetics and Phonology of German]. Kyiv: Unicheck [in German].

Tots'ka, N. I. (1981). *Suchasna ukrajins'ka literaturna mova. Fonetyka, orfoepiya, hrafika, orfohrafyia*. [The Modern Ukrainian Literary Language. Phonetics, orthoepy, graphics, orthography]. Kyiv: Vyshcha shkola. [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 05.11.2019*

УДК 811.111'581:003.074

<http://doi.org/>

## МОВЛЕННЄВА СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНИХ ТА КИТАЙСЬКОМОВНИХ ДОКУМЕНТІВ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ

*Тетяна Стоянова*

асистент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського»

Одеса, Україна

e-mail: [t.v.stoianova@gmail.com](mailto:t.v.stoianova@gmail.com)

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-0424-6783>

### **АНОТАЦІЯ**

*Стаття присвячена дослідженню мовленнєвих характеристик документів офіційно-ділового стилю англійською та китайською мовами. Актуальність теми пояснюється зростаючими темпами глобалізації, що вимагає правильного та точного оформлення документів міжнародного рівня. Дослідження ґрунтується на порівнянні стилєвих, стилістичних та граматичних характеристиках та правилах оформлення тексту офіційно-ділового документа, зокрема декларацій, конвенцій та резолюцій обома мовами. Розгляд понять міжнародна організація, міжнародний документ, нормативно-правовий договір тощо дав змогу дослідити сутність та важливість таких установ як ООН та ЮНЕСКО, які укладають декларації, конвенції та резолюції, що розглядаються у статті. Огляд наявних досліджень з функціональних стилів обох мов дозволив виявити особливості становлення офіційно-ділового стилю англійської та китайської мов, та їх вплив на особливості утворення офіційно-ділових документів. Ознайомлення з останніми роботами науковців дозволило отримати більш точні та актуальні результати дослідження. Призначення, мета, основні риси нормативно-правових документів китайської та англійської мов не відрізняються, проте простежуються певні мовленнєві відмінності. Основні відмінності китайського офіційно-ділового мовлення пояснюються впливом лінгвокультурних особливостей цієї мови, до яких відносять морфологічні особливості, правила запозичення в китайській мові та деякі граматичні особливості, що подано у статті.*

*Основною причиною змін та становлення сучасної офіційно-ділової мови став перехід від веньяня до байхуа, проте зі збереженням значної кількості веньянівських канцеляризмів. У статті наведено та проаналізовано приклади англомовних та китайськомовних частин документів, що дали змогу провести кількісний аналіз та узагальнити особливості документів обох мов на синтаксичному рівні у вигляді таблиці.*

**Ключові слова:** офіційно-діловий стиль, міжнародна організація, нормативно-правовий документ, лінгвокультурні особливості, граматичні відмінності

**Вступ.** Постійний та стрімкий розвиток міжнародних відносин зумовлює доцільність дослідження особливостей утворення та перекладу документів міжнародного рівня. Таким чином важливим для дослідження видаються документи, що відносяться до сфери освіти.

**Мета** дослідження полягає у вивченні загальних лінгвістичних та окремих граматичних особливостей документів ЮНЕСКО із захисту прав на освіту та їх перекладів з англійської мови українською. **Завдання** дослідження — описати лексичні та граматичні особливості міжнародних документів (конвенцій, декларацій, резолюцій) та визначити їх лінгвокультурну специфіку.

**Об'єктом** дослідження є тексти англомовних документів ЮНЕСКО із захисту прав на освіту та їх переклади китайською мовою.

**Предметом** дослідження є перекладацькі стратегії, тактики й операції, які застосовуються при відтворенні англомовних документів ЮНЕСКО із захисту прав на освіту китайською мовою.

**Матеріалом дослідження** стали правовстановлюючі документи ЮНЕСКО із захисту прав на освіту, зокрема: Oslo Declaration — 奧斯陆宣言; Declaration of Berlin — 柏林宣言; Asia-Pacific Regional Convention on the Recognition of Qualifications in Higher Education — 亚洲及太平洋地区承认高等教育资历公约; Twenty-eighth Session (Paris, 25 October to 16 November 1955) — 第二十八届会议 (巴黎, 1955年10月25日 — 11月16日) та інші загальним обсягом 520 умовних сторінок.

**Методи дослідження.** Дослідження було засновано на таких методах як: аналіз, синтез, індукція та дедукція, кількісний аналіз результатів дослідження, суцільна вибірка, структурний підхід, лінгвістичне спостереження та описовий метод.

**Результати та дискусія.** Під терміном міжнародна організація розуміють як міжурядові так і неурядові організації. Основною ознакою міжурядових міжнародних організацій є їх діяльність на основі між-

народного договору, який тлумачиться як «міжнародна угода, що має зобов'язуючий характер, між двома чи декількома суб'єктами міжнародного права, яка націлена на встановлення, зміну чи припинення їх прав і обов'язків з міжнародного права в політичних, економічних чи інших стосунках» (Словарь международного права, 2014: 201), тобто в цьому документі закріплено норми міжнародного права («юридично обов'язкові правила поведінки для держав та інших суб'єктів міжнародного права у відношеннях між державами» (Словарь международного права, 2014: 251) і які є його джерелом (Словарь международного права, 2014: 203). Як приклад можна навести Статут ООН, Статут ЮНЕСКО, Північноатлантичний договір, які скеровано на регуляцію поведінки членів ООН, ЮНЕСКО та НАТО відповідно. Інші міжнародні організації можуть функціонувати на основі резолюцій — «рішень, які приймаються зібраннями, з'їздами, конференціями» (Большая юридическая энциклопедия, 2010: 724) — існуючих міжнародних організацій (як приклади можна навести Конференцію ООН з торгівлі та розвитку та Організацію Об'єднаних Націй з промислового розвитку, які є спеціалізованими органами ООН, тощо) (Міжнародне право, 2006: 170).

Для діяльності міжнародних міжурядових організацій однією з найважливіших ознак є наявність міжнародної правосуб'єктності — «підпорядкованості безпосередній дії норм міжнародного права» (Словарь международного права, 2014: 342), що надає можливість укладати та приймати договори, постанови, резолюції тощо. У деяких випадках рішення ЮНЕСКО, як спеціалізованої установи ООН, зобов'язують держави-члени виконувати такі рішення (Міжнародне право, 2006: 172–173).

Перш ніж перейти до вивчення міжнародних документів, важливо розглянути специфіку діяльності міжнародних організацій, що їх укладають. Організація Об'єднаних Націй (ООН) — це «універсальна міжнародна організація, створена для підтримання міжнародного миру, загальної безпеки та для сприяння розвитку всебічного співробітництва між державами» (Міжнародне право, 2006: 173). ООН була заснована у 1945 році, її «місія та діяльність визначаються цілями та принципами, що викладені в Статуті організації» (UNESCO). Україна входить до складу ООН з 1945 року у якості «де-юре незалежної країни» та «стала однією з держав-засновниць» організації (UNESCO).

На базі ООН функціонує ЮНЕСКО (від англ. UNESCO — United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), заснована в 1946 році як «установою ООН з питань освіти, науки та культури, що націлена на установа миру через міжнародне співробітництво у вищевказаних питаннях» (UNESCO; Большая юридическая энциклопедия, 2010: 546), членами якої наразі є 193 країни (UNESCO). Місія ЮНЕСКО «полягає у зміцненні інтелектуальної та моральної солідарності людства, а відтак — створенні гуманітарних підвалин всеохоплюючої системи міжнародної безпеки та стабільності» (Міністерство закордонних справ України). ЮНЕСКО є основною міжнародною установою, що приділяє увагу питанню освіти «від дошкільної до вищої та безперервної, включаючи освіту для дорослих, превентивну, спеціальну, професійно-технічну та екологічну» освіту, сферами компетенції установи є також «природничі, точні та гуманітарні науки; культура і міжнародне культурне співробітництво; засоби масової інформації, інформатика та комунікація» (Міністерство закордонних справ України).

Правильне тлумачення змісту міжнародних документів є надзвичайно важливим, оскільки недотримання прописаних в цих документах умов, постанов, рекомендацій тощо може призвести до міжнародного конфлікту, який, у свою чергу, може призвести до міжнародно-правової відповідальності однієї чи більше сторін — «зобов'язаності суб'єкта міжнародного права, передусім країни, зазнати певних несприятливих наслідків, що передбачені міжнародним правом, за скоєння певного міжнародного правопорушення» (Словарь международного права, 2014: 290). З огляду на це питання адекватного перекладу цих документів завжди було і, зважаючи на сьогоденну інтенсифікацію темпів глобалізації, є надзвичайно актуальним.

Документи галузі, що досліджується, належать до категорії нормативно-правових договорів, які дефінуються як «двосторонні або багатосторонні угоди, внаслідок яких встановлюються, змінюються чи скасовуються норми права». Такі договори у кожному випадку передають загальні правила поведінки та мають узагальнений характер (Загальна теорія держави і права, 2009: 189). Так, наприклад, вимоги до регулювання порядку укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України викладені у

Конституції України та Законі України від 29 червня 2004 р. «Про міжнародні договори України». Підписання, ратифікація, затвердження, прийняття, приєднання тощо є вираженням згоди України на обов'язковість дотримання умов договору (Про міжнародні договори України).

Комунікативною метою таких документів є досягнення згоди сторін шляхом наведення умов, що пов'язують дві (чи більше) сторони на кшталт громадянина, компанії, органа, держави та ін. в певному процесі (Гальперин, 1981: 312–313). Важливим для юридичного документа також є «виклад правової інформації таким чином, щоб вона була зрозуміла та її можна було застосовувати на практиці» (Хазова, 2015: 9). Задля забезпечення ефективного досягнення цієї мети ці документи мають дистинктивні жанрово-стилістичні та структурні характеристики, які буде розглянуто далі.

Значення нормативно-правових договорів у правовій сфері стрімко зростає у зв'язку з «об'єктивними процесами децентралізації правового регулювання» (Загальна теорія держави і права, 2009: 191), тому й зростає необхідність правильного лінгвістичного оформлення таких документів. Мова правничої сфери є маловивченою та відносно новою, однак необхідною для вивчення (Прадід, 2006).

Міжнародний договір дає змогу швидко, зручно та у доступній формі регулювати певні відносини та питання, сприяє врахуванню інтересів та забезпеченню «відносно безконфліктного існування громадянського суспільства» (Загальна теорія держави і права, 2009: 191) та одночасно відповідати стильовим вимогам оформлення таких документів. Академік В. В. Виноградов вважає, що **мовленнєвий** (у сучасній лінгвістиці його частіше називають **функціональний**) **стиль** є «суспільно усвідомленою і функціонально обумовленою, внутрішньо об'єднаною сукупністю прийомів вживання, відбору і поєднання засобів мовного спілкування» (Виноградов, 1955: 73). За О. О. Селівановою, мовленнєвий (функціональний) стиль — «суспільно усвідомлена сукупність прийомів уживання, відбору та сполучення мовленнєвих засобів, функціонально зумовлена соціально значима сфера спілкування» (Селіванова, 2010: 695). І. М. Плотницька характеризує стиль як «систему мовних елементів, способів їх відбору й уживання, об'єднаних за певним функціональним призначенням» (Плотницька, 2011: 11).

Певні суспільні, політичні, літературні та лінгвістичні зміни кожного історичного періоду впливали та зумовлювали зміни функціональних стилів. Так, протягом століть в китайській культурі існувала категорія документів, що називались 八股文 (досл. «есе з восьми секцій»), які використовувались для відбору кандидатів на адміністративні посади на державному іспиті. Текст одержав назву через строго фіксовану послідовність восьми елементів, які були обов'язковими для успішного написання. Ці тексти мали ознаки публіцистичного стилю (оскільки кандидат повинен був висловити власні погляди на певну суспільно-політичну тему та навести відповідну аргументацію) та офіційно-ділового стилю (оскільки формат есе був чітко регламентованим, а також обов'язковими елементами були усталені кліше і спеціальна лексика). В 1901 році цей формат зник разом з імперськими державними іспитами (Creech, 2005).

Офіційно-діловий стиль відповідає попиту суспільства «в документальному оформленні різних актів» усіх сфер життя й діяльності «ділових відносин між державами або організаціями, а також стосунків між окремими членами суспільства в офіційній сфері їх спілкування» (Мозговий, 2008: 40). Тема офіційно-ділового стилю досліджувалась в роботах таких науковців як І. Р. Гальперін (Гальперин, 1981), Р. Л. Кріч (Creech, 2005), Ма Нань (马楠, 2017), Л. І. Мацько (Мацько, 2003), Лю Хайтао (刘海涛, 2009), Сун Хипін (孙和平, 2007) та інші. В. І. Мозговий дає термін діловий стиль, проте, на нашу думку, термін офіційно-діловий стиль є більш вдалим, цей стиль використовується в офіційній сфері, яка не обмежується суто діловими стосунками, до цього стилю можна віднести також мовлення, що притаманне дипломатичним стосункам чи військовим планам (Мозговий, 2008: 312). Науковець Л. І. Мацько та інші відносять до головного призначення документів офіційно-ділового стилю суспільні потреби, а саме «регулювання ділових відносин мовців» та «обслуговування громадянських потреб людей у типових ситуаціях» (Мацько, 2003: 257).

Офіційно-діловий стиль англійської мови дещо відрізняється від офіційно-ділового стилю, що притаманний китайській мові. Офіційні документи китайською мовою історично відрізнялися складним мовленням, оскільки вони створювались лише застарілою класичною китайською мовою веньянь, що мала специфічні мовленнєві риси — вживання цілковито інших граматичних правил побудови

речень, власного шару лексики, певних застарілих мовленнєвих зворотів, фразеологічних штампів тощо.

З часом офіційно-діловий стиль китайської мови став простішим для сприйняття за рахунок переходу на розмовну мову байхуа та запозичення елементів інших стилів, що дозволило широким масам легше ознайомлюватися із законодавчими документами (Горелов, 1979: 140–141). Проте китайські офіційно-ділові папери й понині зберегли низку елементів веньяня, так, сьогодні поряд із загальноживаною лексикою (人口, 文化, 大会) в офіційно-ділових китайськомовних документах й у документах ЮНЕСКО із захисту прав на освіту зокрема зустрічаються й застарілі форми лексем (总务, 级别之教育), усталені веньянівські фразеологізми тощо.

Документи дипломатичного підстилю офіційно-ділового стилю називаються також **договорами**. До основних рис нормативно-правових договорів відносять такі (Загальна теорія держави і права, 2008: 189):

- це правоутворюючі акти, що містять сформульовані сторонами договору взаємні права, обов'язки, порядок їх реалізації та відповідальність за недотримання або неналежне виконання зобов'язань відповідно до добровільно прийнятого стороною договору;
- юридична сила таких документів залежить від правового статусу суб'єктів, що його укладають (окрім держави та державних органів це, як правило, міжнародні організації та інші суб'єкти);
- нормативно-правові договори виступають частиною національного законодавства, тобто вони є похідними від конституції і законів, засновані на них, не можуть їм суперечити, водночас такі договори слугують основою для ухвалення інших юридичних актів;
- метою таких документів є забезпечення публічного, загального інтересу, блага для всіх, тому виконання договірних зобов'язань гарантується державою шляхом застосування різних форм, засобів та методів;
- нормативний договір укладається і набуває чинності згідно з установленою процедурою (ратифікація, затвердження, узгодження, колективні переговори тощо);
- він розрахований на тривалий строк дії, багаторазове застосування.

Нормативно-правові договори прийнято поділяти на міжнародні та внутрішньодержавні (Загальна теорія держави і права, 2008: 189).

Оскільки предметом нашого дослідження є саме міжнародні нормативно-правові акти, які мають «певну комунікативну мету і власну систему взаємопов'язаних мовних і стилістичних засобів» (Фесенко, 2007: 206), пропонуємо перейти до їх детального вивчення.

Особливості китайського офіційно-ділового мовлення пояснюються лінгвокультурними особливостями, що беруть своє коріння в історії Китаю та китайської мови. Офіційно-діловий стиль сучасної китайської мови зберіг значну частину елементів та традицій середньокитайської лінгвокультури (мовою того часу був веньянь – єдина письмова мова Китаю, що об'єднувала всі народності Китаю), яка полягає в таких особливостях (Софронов, 2007: 22):

- появу в веньяні та збільшення в сучасній китайській мові двоскладних слів, а також префіксів та суфіксів;
- запозичення реалій з інших культур з наданням їм нового значення;
- запозичення за рахунок транскодування із усиченням до двох / трьох складів, що відповідає лінгвокультурним традиціям китайської мови, що бере своє коріння з періоду, коли буддизм було занесено на територію Китаю, зокрема через передачу багатьох понять з мови санскрит китайською мовою шляхом транскрибування;
- граматику сучасної китайської мови має такі дистинктивні особливості:
  - має відбитки монгольської граматики (що є зокрема наслідком епох монгольської династії Юань та маньчжурської династії Цін), а саме порядок слів, деякі службові слова та термінологію тощо;
  - зберегла деякі суфікси, що з'явилися у веньяні, наприклад, 子, 儿, дієслово 来 у якості суто денотації напрямку руху, частка 了 тощо;
  - зберегла наказову модальність середньокитайської мови, однак частки, що її виражають, в двох мовах відмінні.

Веньянь був писемною давньокитайською мовою, яку використовували аж до XX століття, був основою і тканиною китайської культури, а основним засобом розповсюдження китайської ієрогліфіки та китайської мови була сфера освіти. Окрім того, навіть у самому слові веньянь (文言 – wényán) міститься ієрогліф 文, який позначає культуру (Софронов, 2007: 531). Цей самий ієрогліф зберігся навіть у назві сучасної китайської мови 中文, що ще раз підкреслює тісний взаємозв'язок китайської писемності з культурою китайського на-

роду. Отже, за часів веньяня китайська лінгвістика зазнала вагомого розвитку як на рівні лексикології, так й на рівні граматики (Софронов, 2007; Курдюмов, 2005).

На зміну веньяню, як один з результатів Руху 4 травня 1919 року, суспільством була прийнята як стандарт сучасна розмовна китайська мова байхуа (стандартний варіант якої наразі має назву 普通话 — досл. «звичайна мова»), метою для чого стало об'єднання всіх національних меншин та уніфікація мови, якою користувалися всі китайці — від політичної сфери до сфери освіти (Софронов, 2007: 522; Курдюмов, 2005: 87). Проте так звана «національна мова» (Софронов, 2007: 335) містить елементи попередніх мов, що дещо спростило її розповсюдження. Зокрема мовлення китайських текстів офіційно-ділового функціонального стилю містить велику кількість веньянівських канцеляризмів, наприклад, 为此 (задля), 及其 (та), або фразеологізмів-чен'юїв на кшталт 营养不良 (недостатнє харчування), 健康不佳 (поганий стан здоров'я) тощо.

Процес відтворення англомовних документів ЮНЕСКО із захисту прав на освіту викликає не тільки лексичні, а й граматичні труднощі, що пов'язані не тільки з мовними, а й лінгвокультурними особливостями.

У ході дослідження було виділено граматичні трансформації на синтаксичному та морфологічному рівнях. В китайській мові «синтаксис як розділ граматики став об'єктом уваги науковців значно пізніше інших мовних рівнів китайської мови» (Руда, 2017: 14), що сприяло появі труднощів при перекладі китайською мовою.

З точки зору синтаксичної структури положення документів, що розглядаються, оформлюються як одне речення зі значною кількістю гомогенних членів, яке може сягати декількох сторінок. У таких випадках граматичні функції та форма в китайській мові відтворені, однак при перекладі спостерігається опущення та конверсія, де часто англомовний іменниковий складник інфінітивної фрази пропущено, а сам іменник відтворено дієсловом. Англомовні гомогенні члени, що виражені обставинами та присудками в китайській мові, як правило, передаються гомогенними присудками; проте при відтворенні можуть мати функцію додатків. Передування обставини додатку в англомовній версії, яке не є характерним для звичайного англійського прямого порядку слів у реченні, передає аргументацію твердження та

структурує ідею пропозиції або твердження. Запропоновані дії передаються присудками. В китайській мові такі гомогенні обставини, що передують присудку, передаються або за допомогою дієслів, що мають синтаксичну функцію присудків (як в попередньому прикладі), що трапляється в 43 % випадків, або також обставинами, що бачимо в 57 % випадків, які передаються за допомогою прийменникової групи на кшталт 在... 下.

Однією з граматичних особливостей досліджуваних документів є розповсюджене вживання тверджень, що мають імперативний характер (за рахунок використання інфінітивних конструкцій та модальних дієслів). Використання інфінітивної конструкції простежується в такому прикладі:

*To respond to these new changes in higher education in the Asia-Pacific region...*

为顺应亚洲及太平洋地区高等教育领域的新变化...

В наведеному прикладі бачимо передачу англійського *to respond*, що виконує синтаксичну функцію обставини мети, за допомогою дослівного перекладу — дієслова 顺应 разом з прийменником 为, що також виконує синтаксичну функцію обставини мети. Така передача цієї особливості присутня в 67 % випадків; в 33 % випадків дієслову передують прийменникова група, як у прикладі:

*Invites the Director-General... to enhance the provision of basic education for girls and women...*

请总干事... 进一步为... 女青年和妇女提供基础教育...

В цьому прикладі бачимо передачу інфінітивної фрази *to enhance the provision*, що виконує синтаксичну функцію додатка в англійському реченні, за допомогою поєднання прислівника та дієслова 进一步提供, якому передують прийменникова група, що починається з прийменника 为.

Ще одним частотним способом передачі імперативного характеру тверджень є вживання модальних дієслів (які у 94 % випадках зберігаються при перекладі). Це проілюстровано в наступному прикладі:

*Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the depositary.*

任何缔约国均可随时通知保存人退出本公约。

Тут ми бачимо використання модального дієслова *may* в англійському варіанті, що в китайській мові було передано за допомогою

модального дієслова 均可. Слід зазначити, що в китайській мові було додатково використано модуляцію — дієслово 均可, яке використовується для передачі англійського *may*, яке в даному випадку вказує на дозвіл, в китайській мові використовується для вказівки на рівнозначний дозвіл для всіх, хто бере участь (це виражається за допомогою ієрогліфа 均, який означає загальний), що є надлишковою інформацією, оскільки в реченні також міститься означення 任何; використання саме такого модального дієслова спричинено правилами граматики китайської мови.

Ще однією граматичною особливістю є наявність значної кількості паралельних конструкцій в англійських текстах, що оформлюють однотипну інформацію — перелік дій, передумови до них тощо.

Серед граматичних особливостей досліджуваних документів також можна назвати наведення низки послідовних гомогенних членів речення, зокрема означень і присудків, які ускладнюють речення з метою максимально точного опису того, про що йдеться, й уникнення потенційної можливості створення полісемії. Можна навести приклад:

*... facilitating access to authoritative and accurate information on its higher education system and qualifications... in accordance with national laws and regulations.*

... 便利查阅有关其高等教育系统及颁发的资历的权威和准确的信息... 根据国家法律法规...

В наведеному вище прикладі можна побачити 2 випадки подвійного уточнення: перший випадок — уточнення шляхом повторення означення до слова *information* — *authoritative* та *accurate*, в другому випадку — повторення іменників *laws* та *regulations* в складі обставини. В обидвох випадках ці члени речення передаються дослівно задля збереження:

- фактуальної інформації, закладеної в тексті оригіналу, яку скеровано на уникнення полісемії;

- стилістичного забарвлення тексту оригіналу.

Ще однією граматичною особливістю на рівні синтаксису є відтворення підрядних англійських речень за допомогою обставини (часто з прийменником) чи означення в китайській мові, внаслідок чого в китайській мові превалюють речення, що мають меншу кількість підрядних речень у порівнянні з англійською мовою.

*States which are not Parties to this Convention may participate in the meetings of the Committee as observers.*

不属于本公约缔约国的国家可以作为观察员参加委员会的会议。

В наведеному прикладі ми можемо бачити підрядне речення в англійській версії, яке характеризує слово *states*, що в китайському перекладі передано за допомогою означення з 的, це призводить до спрощення структури речення.

**Висновки.** Наведені вище особливості на рівні синтаксису можна сумарно представити у вигляді таблиці:

Таблиця

**Особливості юридичних документів ЮНЕСКО із захисту прав на освіту на синтаксичному рівні**

Англійська мова	Китайська мова
Гомогенні обставини + присудок	Гомогенні присудки
	Обставини, що виражені прийменниковою групою
Інфінітивні конструкції	Дієслово
	Прийменникова група + дієслово
Модальні дієслова	Модальні дієслова
	Дієслова
Паралельні конструкції	Паралельні конструкції
	Паралельні конструкції зі зміною граматичної структури
Гомогенні означення та присудки	Гомогенні означення та присудки
Підрядні речення	Обставина з меншою кількістю підрядних речень
	Обставина + прийменник з меншою кількістю підрядних речень

Дослідження виявило, що під час відтворення англомовних граматичних особливостей китайською мовою застосовано такі тактики перекладу як відтворення стилістичних характеристик тексту, відтворення формально-структурних характеристик тексту, а також одомашнення та очуження вихідного тексту.

## ЛІТЕРАТУРА

- Большая юридическая энциклопедия. Москва : Книжный мир, 2010. 960 с. (Серия «Профессиональные справочники и энциклопедии»).
- Виноградов В. В. Итоги обсуждения вопросов стилистики. *Вопросы языкознания*. 1955. № 1. С. 60–87.
- Гальперин И. Р. Стилистика английского языка. Москва : Высш. школа, 1981. 334 с.
- Горелов В. И. Стилистика современного китайского языка. Москва : Просвещение, 1979. 192 с.
- Загальна теорія держави і права / за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.
- Курдюмов В. А. Курс китайского языка. Теоретическая грамматика. Москва : Цитадель-трейд; Лада, 2005. 576 с.
- Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилистика української мови. Київ : Вища шк., 2003. 462 с.
- Міжнародне право / за ред. М. В. Буроменського. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 336 с.
- Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/ua>
- Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
- Плотницька І. М. Ділова українська мова в державному управлінні. Київ : НАДУ, 2011. 168 с.
- Прадід Ю. Ф. У царині лінгвістики і права. Симферополь : Еліньо, 2006. 256 с.
- Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.
- Руда Н. В. Структурно-семантичні особливості багатокомпонентних складних речень у сучасній китайській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.13. Київ, 2017. 17 с.
- Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
- Словарь международного права. Москва : Статут, 2014. 495 с.
- Софронов М. В. Китайский язык и китайская письменность. Москва : АСТ: Восток-Запад, 2007. 638 с.
- Фесенко Г. Г. Стандарт як особливий жанр тексту і мовленнєва реалізація терміно-системи ІКАО. Проблеми семантики слова, речення та тексту: збірник наукових праць. / відп. ред. Н. М. Корбозерова. Київ : Київський нац. лінгвістичний ун-т, 2007. Вип. 19. С. 205–210.
- Хазова О. А. Искусство юридического письма. Москва : Издательство Юрайт, 2015. 182 с.
- Creech R. L. Low and Language in the European Union : The Paradox of a Babel «Nnited in Diversity». Groningen : Europa Law Publishing, 2005. 176 p.

- Encyclopaedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com>.  
 The Routledge Encyclopedia of the Chinese Language / edited by Chan Sin-wai. Hong Kong : Graphicraft Limited, 2016. 790 p.  
 UNESCO. URL: <https://en.unesco.org>.  
 马楠. 国际会议文件英汉翻译项目实践报告 – 一国际海事组织会议提案翻译为例 : 硕士学位论文 : 翻译硕士. 沈阳, 2017. 95页  
 刘海涛. 法律文书与公文语言表述问题评析. 安顺学院学报. 2009. 页26 – 28.  
 孙和平, 试论我国现阶段国家公文体系. 公文写作. 2007. 页37 – 38

## РЕЧЕВАЯ СПЕЦИФИКА АНГЛОЯЗЫЧНЫХ И КИТАЙСКОЯЗЫЧНЫХ ДОКУМЕНТОВ ОФИЦИАЛЬНО-ДЕЛОВОГО СТИЛЯ

*Татьяна Стоянова*

ассистент кафедры перевода и теоретической и прикладной лингвистики  
 Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический  
 университет имени К. Д. Ушинского»  
 Одесса, Украина  
 e-mail: [t.v.stoianova@gmail.com](mailto:t.v.stoianova@gmail.com)  
 ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-0424-6783>

### АННОТАЦИЯ

Статья посвящена исследованию речевых характеристик документов официально-делового стиля на английском и китайском языках. Актуальность темы объясняется растущими темпами глобализации, что требует правильного и точного оформления документов международного уровня. Исследование основывается на сравнении стилевых, стилистических, грамматических характеристик и правил оформления текста официально-делового документа, в частности деклараций, конвенций и резолюций на обоих языках. Рассмотрение понятий международная организация, международный документ, нормативный договор и т. п. позволило исследовать сущность и важность таких учреждений как ООН и ЮНЕСКО, которые непосредственно создают декларации, конвенции и резолюции, рассмотренные в статье. Обзор имеющихся исследований о функциональных стилях обоих языков позволил выявить особенности становления официально-делового стиля английского и китайского языков и их влияние на особенности образования официально-деловых документов. Ознакомление с последними работами ученых позволило получить более точные и актуальные результаты исследования. Назначение, цель, основные черты нормативно-правовых документов китайского и английского языков не отличаются, однако прослеживаются определенные речевые различия. Основные отличия китайского официально-делового стиля объясняются влиянием лингвокультурных особенностей этого языка, к ко-

торым относят морфологические особенности, правила заимствования в китайском языке и некоторые грамматические особенности, которые представлены в статье. Основной причиной изменений и становления современного официально делового языка стал переход от взънянь к байхуа, однако с сохранением значительного количества взъняневских канцеляризов. В статье приведены и проанализированы примеры англоязычных и китайскоязычных частей документов, которые позволили провести количественный анализ и обобщить особенности документов обоих языков на синтаксическом уровне в виде таблицы.

**Ключевые слова:** официально-деловой стиль, международная организация, нормативно-правовой документ, лингвокультурные особенности, грамматические различия.

## LINGUISTIC SPECIFICS OF ENGLISH AND CHINESE- LANGUAGE DOCUMENTS OF OFFICIAL BUSINESS STYLE

*Tetiana Stoianova*

teacher-trainee of Department of Translation, Theoretical and Applied Linguistics,  
 State Institution “South Ukrainian National University named after K. D. Ushynsky”  
 Odesa, Ukraine  
 e-mail: [t.v.stoianova@gmail.com](mailto:t.v.stoianova@gmail.com)  
 ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-0424-6783>

### SUMMARY

The article is devoted to the study of the linguistic characteristics of official business style documents in English and Chinese. The relevance of the topic is explained by the growing pace of globalization, which requires the correct and accurate formation of international documents. The study is based on a comparison of stylistic and grammatical characteristics and rules for the composition of the text of an official business document, in particular declarations, conventions and resolutions in both languages. Consideration of the concepts of an international organization, an international document, a regulatory agreement, etc., allowed the exploration of the essence and importance of such institutions as the UN and UNESCO, which directly create the declarations, conventions and resolutions that are considered in the article. A review of existing studies on the functional styles of both languages revealed the features of the formation of the official business style of the English and Chinese languages, and their influence on the features of the formation of official business documents. Familiarization with the latest work of scientists has allowed us to obtain more accurate and relevant research results. The purpose, aim and basic features of the regulatory documents of the Chinese and English languages do not differ, however, certain speech differences are traced. The main differences of the Chinese official business style



are explained by the influence of the linguistic and cultural features of this language, which include morphological features, rules for loan words formation in the Chinese language, and some grammatical features that are presented in the article. The main reason for the changes and the formation of the modern official business language was the transition from Wenyang to Baihua, but with the preservation of a significant number of Wenyang clericalism. The article presents and analyzes examples of the English and Chinese parts of documents, which made it possible to conduct a quantitative analysis and generalize the features of documents of both languages at the syntactic level in the form of a table.

**Key words:** official business style, international organization, regulatory document, linguistic and cultural features, grammatical differences.

## REFERENCES

- Bol'shaya yuridicheskaya entsiklopediya. (2010). [The Great legal encyclopedia]. Seriya «Professional'nyye spravochniki i entsiklopedii». Moskva : Knizhnyy mir [in Russian].
- Vinogradov V. V. (1955) Itogi obsuzhdeniya voprosov stilistiki. [Results of the discussion of stylistics issues]. Voprosy yazykoznaniiya № 1. [in Russian].
- Gal'perin I. R. (1981) Stilistika angliyskogo yazyka. [Stylistics of the English language.]. Moskva : Vyssh. shkola [in Russian].
- Gorelov V. I. (1979) Stilistika sovremennogo kitayskogo yazyka. [Stylistics of the modern Chinese language.]. Moskva : «Prosveshcheniye» [in Russian].
- Zahal'na teoriya derzhavy i prava (2009) [General theory of state and law]. / za red.: M. V. Tsvika, O. V. Petryshyna. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
- Kurdyumov V. A. (2005) Kurs kytayskoho yazyka. Teoretycheskaya hrammatyka. [Chinese language course. Theoretical grammar.]. Moskva : TSYTADEL'-TREYD; LADA, [in Russian].
- Mats'ko L. I., Sydorenko O. M., Mats'ko O. M. (2003) Stylistyka ukraïnskoyi movy [Stylistics of the Ukrainian Language]. Kyiv : Vyshcha shk. [in Ukrainian].
- Mizhnarodne pravo (2006) [International Law] / za red. M. V. Buromens'koho. Kyiv : Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy. [Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.] URL: <https://mfa.gov.ua/ua> [in Ukrainian].
- Mozhovyy V. I. (2008) Ukrayins'ka mova u profesynomu spilkuvanni. Modul'nyy kurs. [The Ukrainian language in professional communication. Modular course.]. Kyiv : Tsentri uchbovoyi literatury [in Ukrainian].
- Plotnyts'ka I. M. (2011) Dilova ukraïns'ka mova v derzhavnomu upravlinni [Business Ukrainian in Public Administration]. Kyiv : NADU [in Ukrainian].
- Pradid YU. F. (2006) U tsaryni linhvistyky i prava. [In the realm of linguistics and law.]. Simferopol : Elino [in Ukrainian].
- Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy [On the international treaties of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>. [in Ukrainian].
- Ruda N. V. (2017) Strukturno-semantichni osoblyvosti bahatokomponentnykh skladnykh rechen' u suchasniy kytays'kiy movi [Structural and semantic features of multicomponent

complex sentences in modern Chinese.]. : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.13. Kyiv [in Ukrainian].

- Selivanova O. O. (2010) Linhvistychna entsyklopediya. [Linguistic Encyclopedia.] Poltava : Dovkillya-K [in Ukrainian].
- Slovar mezhnarodnoho prava. (2014) [Dictionary of International Law]. Moskva : Statut [in Russian].
- Sofronov M. V. (2007) Kytayskyy yazyk y kytayskaya pismennost. [Chinese language and Chinese writing.]. Moskva : AST: Vostok-Zapad [in Russian].
- Khazova O. A. (2015) Iskustvo yuridicheskogo pis'ma. [The art of legal writing]. Moskva : Izdatel'stvo Yurayt [in Russian].
- Creech R. L. (2005) Low and Language in the European Union : The Paradox of a Babel «Nnited in Diversity». [in English].
- Encyclopaedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com>. [in English].
- The Routledge Encyclopedia of the Chinese Language (2016) / edited by Chan Sin-wai. [in English].
- UNESCO. URL: <https://en.unesco.org>. [in English].
- Ma Nan (2017) Guoji huiyi wenjian yinghan fanyi xiangmu shijian baogao [Practice Report on English-Chinese Translation Projects of International Conference Documents] : shuoshi xuwei lunwen: fanyi shuoshi. Shenyang. [in Chinese].
- Liu Haitao (2009) Falu wenshu yu gongwen yuyan biaoshu wenti pingxi [Commentary on the language expression of legal documents and official documents] Anshun xueyuan xuebao. [in Chinese].
- Sun Heping (2007) Shi lun woguo xian jieduan guojia gongwen tixi [On China's Current National Official Document System] Gongwen xiezuo. [in Chinese].

Стаття надійшла до редакції 14.10.2019